

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET LAPJA

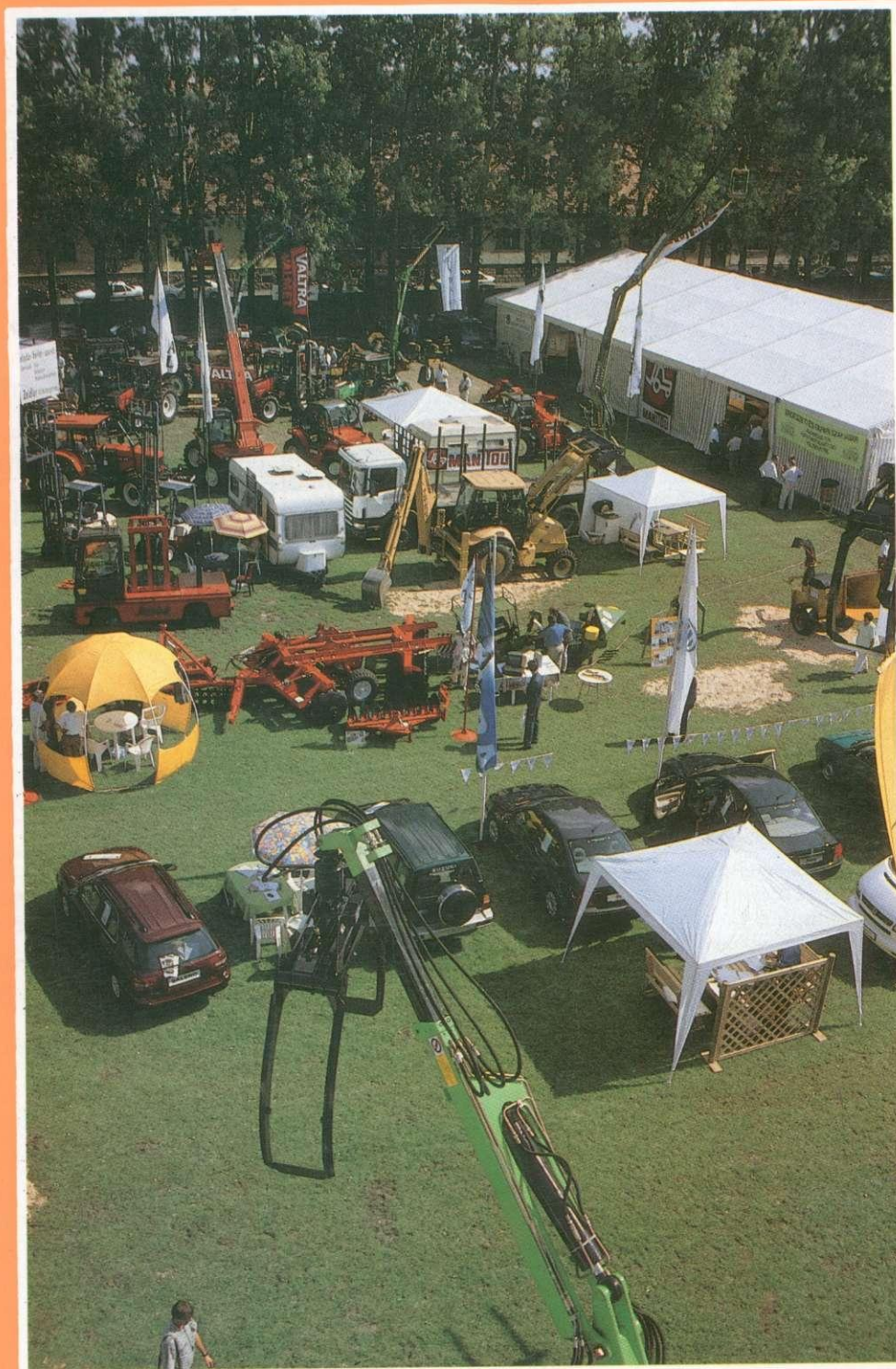
ALAPÍTVÁ:
1862-BEN

Főszerkesztő:
PÁPAI GÁBOR

1999.
OKTÓBER

CXXXIV. évfolyam

Erdészeti Lapok

Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata

CXXXIV. évfolyam 10. szám

(október)

Főszerkesztő:
PÁPAI GÁBOR

A Szerkesztőbizottság elnöke:
DR. SZIKRA DEZSŐ

A Szerkesztőbizottság tagjai:
dr. Bartha Dénes, Bartha Pál, dr. Bondor Antal,
Dévai Péter, Gencsi Zoltán, dr. Járasi Lőrinc,
dr. Király Pál, Oláh Tibor, Pintér Ottó,
Répászky Miklós, dr. Somogyi Zoltán,
Szakács László, Tóth Miklós.

Szerkesztőség: 1027 Budapest, Fő u. 68.
Telefon/fax: 201-7737
Mobil: 06-30-9715-255
Internet: <http://larix.efe.hu/oe>

Tervezőszerkesztő:
SÁGI MARGIT
Telefon/fax: 351-7253

Kiadó:
Országos Erdészeti Egyesület
1027 Budapest, Fő u. 68.

Felelős kiadó:
KÁLDY JÓZSEF

Nyomdai munkák: Csathó és Társa Nyomdaipari Kft.
Eger

Felelős vezető: Csathó Emil

A kézirat lezárva: 1999. szeptember 25.

ISSN: 1215-0398

Terjeszti: az Országos Erdészeti Egyesület. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad (1027 Budapest, Fő u. 68.) Megjelenik havonta.

A címlaphoz: A WOOD-TECH erdészeti kiállítóhelye, jobbra az OEE sátra
Fotó: Pápai Gábor

A beküldött kéziratokat, fényképeket nyilvántartásba vesszük. A cikkek, írások nem feltétlenül azonosak a szerkesztő véleményével, azok tartalmáért mindenkor a szerző felel. A szerkesztőség fenntartja magának a szerkesztés jogát. Honoráriumot – megegyezéssel – csak felkért íráso-kért, a fotóért, illetve grafikai munkákért fizetünk.

Novemberi számunk tartalmából

Az erdők hete
Adózás a magánerdőkben 1999.

TARTALOM

ERDÉSZETI POLITIKA

- Dr. Kosztka Miklós: Indokok az erdészeti
útépítések állami támogatására 301
50 éves az MTA Agrártudományok Osztálya 304
Dr. S. Nagy László: Az erdő
nemzetgazdasági igényű kezelése 306
WOOD-TECH 1999 308

AZ ÉV FÁJA

- Dr. Csóka György: A hegyi szil herbivor
rovarai 312

ERDŐKERÜLŐBEN

- Erdőrendezői verseny Sopronban 314
Az Erdésznők III. Országos Találkozója 315
Dr. Tóth János: Használjuk ki az 1999.
ősz rendkívüli cédrusmagtermést
Magyarországon 318
Muth Endre: Látogatóban a szlavóniai
tölgyeknél 319
Czeglédi Lajos Mihály: Érettségi találkozó
Sopron-Bükkszentkereszten 320
KÖNYVESPOLC 323
EGYESÜLETI HÍREK 324

CONTENTS

- Dr. Kosztka, M.: Susidizing forest road
building 301
Dr. S. Nagy, L.: Forests and the national
economy 306

INHALT

- Dr. Kosztka, M.: Die staatliche
Unterstützung des Waldstrassenbaus 301
Dr. S. Nagy, L.: Die Wälder und die
Nationalwirtschaft 306

E havi számunk szerzői

Czeglédi Lajos Mihály	erdész	Bükkszent- kereszt
Csóka György	ERTI	Mátrafüred
Kosztka Miklós	Egyetem	Sopron
Muth Endre	erdőmérnök	Pécs
S. Nagy László	erdőmérnök	Budapest
Papp Tivadar	Mecseki Erd. Rt.	Pécs
Tóth János	erdőmérnök	Nizza

DR. KOSZTKA MIKLÓS

Indokok az erdészeti útépitések állami támogatására

Az erdészeti útépitések támogatottságát vizsgálva megállapíthatjuk hogy annak mértéke hazánkban az idők folyamán jelentősen változott. Volt időszak, amikor a támogatottság mértéke elérte a 90%-ot, de volt olyan időszak is, amikor semmi-fele támogatásban nem részesült. Ez az időszak a rendszerváltást követő évekre esett, aminek hatására a teljes erdészeti ütügy tönkrement és megszűnt. A szerencsésen viszonylag rövid időszakot követte a jelenleg érvényben lévő támogatási rendszer, amely minimális támogatást biztosít az erdészeti útépitések részre. E támogatási rendszer életbe lépésével az állami kezelésben lévő erdőkben gazdálkodók jelentős erőfeszítésével ismét megkezdődtek az erdészeti útépitések.

Európára kitekintve szintén változatos helyzetet találunk. Van, ahol a támogatottság szerény, de van ahol az erdőgazdálkodó szinte teljes támogatásban részesül. Egyes országokban a támogatottság független a tulajdonviszonyoktól, más országokban pedig az egyes tulajdonformák között differenciálást tapasztalhatunk.

Mindezekből látható, hogy az erdészeti útépitések állami támogatottságának kérdésében a megoldások széles skálán mozognak. Célszerűnek látszik ezért, ha a hazai támogatási rendszert saját viszonyainkra magunk dolgozzuk ki.

Ehhez át kell tekinteni azokat a peremfeltételeket, amelyek az erdőgazdálkodást és benne az erdőfeltárást meghatározzák, majd ennek alapján a támogatás kérdését eldönteni.

1. A társadalmi változások

Az 1990-es évek elején jelentős társadalmi változások következtek be, amelynek fő területei:

- az áttérés a piacgazdaságra,
- a tulajdonformák átrendeződése,
- a természetvédelmi szemlélet és a természetvédelmi mozgalmak megerősödése.

Ezek a változások nem kerültek el az erdőgazdálkodást sem és benne az erdőfeltárást és az erdészeti ütügy területét sem. A társadalom által elfogadott erdőgazdálkodás a természetközeli, többcélú, több tulajdonosú (TTT) erdőgazdálkodás lett, amelyet az időközben megszűntetett szakmai törvények is rögzítettek és megkövetelnek.

Mindezek jelentős szemléletváltást kívánnak meg az erdőgazdálkodóktól és alapjaiban át kell fogalmazni az erdőfeltárástól és benne az erdészeti útépitésekről kialakított elméleteket és elveket.

2. Az erdészeti utak szerepe a természetközeli, többcélú erdőgazdálkodásban

A helyesen kialakított erdészeti úthálózat többfunkciós létesítmény, amely

- használati funkciójában biztosítja a költségkímélő és kármegelőző fakitermelést és közlekedést,

- erdőművelési funkciójában elősegíti az állományok stabilitásának növelését,
- erdővédelmi funkciójában támogatja a megelőző erdővédező beavatkozások elvégzését,
- általános védelmi és védő funkciójában megvalósítja a talaj, a víz, a levegő és más természetes vagy mesterséges objektumok védelmét,
- üdülési funkciójában lehetővé teszi a rekreációt,
- az oktatás és kutatás támogatásával pedig az erdő életének jobb megismerését, illetve bemutatását a társadalomnak,
- javítja az erdőgazdasági dolgozók szociális helyzetét, munkafeltételeit és biztonságát,
- a területek összekapcsolásával, a munkaerő megtartó szerepével a vidékfejlesztést segíti, mindezt úgy, hogy tartamos erdőgazdálkodást és nyereséges kereskedelmet vagy gazdálkodást tudjunk megvalósítani. Vagyis, erdőfeltárást nélkül ma korszerű erdőgazdálkodást folytatni nem lehet.

Érzékelhető, hogy az erdészeti utaknak az erdőgazdálkodásban betöltött szerepe jelentősen megváltozott. A faanyagmozgatásban betöltött szerep arányaiban visszaszorult, a természetközeli, többcélú erdőgazdálkodás feltételei között az egyéb feladatokból keletkező közlekedési igények jelentősen megnöttek. Ebből következik, hogy az erdészeti utak ma már nem tekinthetők olyan termelő beruházássá, amelyet közgazdaságilag indokolni lehet, hanem az a társadalom által megkövetelt erdőgazdálkodás egyik alapfeltétele. Az erdészeti utakat az erdő és az erdőgazdálkodás infrastruktúrájának kell tekinteni, amely lehetővé teszi, hogy a nagy területen folyó erdőgazdálkodást a társadalom igényeit megfogalmazó jogszabályok szerint közgazdasági szempontból is elfogadhatóan lehessen megvalósítani.

Az erdészeti utak és úthálózatok jelentősége azért is jelentősen felértékelődött, mert a természetvédelem igényeinek megfelelően a fakitermelésekre rendelkezésre álló időszak csökkent. Az őszi-téli-tavaszi időszakban keletkező faanyagot a szállítás szempontjából kedvezőtlen időszakban csak akkor lehet minőségromlás nélkül, a talaj legkisebb károsításával elszállítani, ha az erdőterület szakszerűen megépített erdészeti utakkal van behálózva. Különösen fontos ez a füledékeny faanyagok esetében, amelyek termőhelyén általában olyan talajok fordulnak elő, amelyek a nedves időszakokban járhatatlannak, illetve alacsony teherbírásuk miatt a járművek terhelését csak nagy alakváltozásokkal viselik el.

Az erdészeti utak szerepe közül ki kell emelni azokat a vidékfejlesztésben betöltött szerepét. A kedvezőbb munkahelyi feltételek megteremtése, a munkahely megtartó szerepe, a térségi kapcsolatok megteremtése és fenntartása, a táj feltárása és a rekreációs lehetőségek kiszélesítése mind olyan tényezők, amelyek mind a társadalom érdekeit szolgálják és amelyek az erdészeti utak és úthálózatok infrastrukturális szerepét és helyzetét bizonyítják.

A nyugati határnyitás 10 éves évfordulója alkalmából Göncz Árpád köztársasági elnök – a miniszterelnök előterjesztésére – a Magyar Köztársasági Érdemrend tiszti keresztjének polgári tagozatát adományozta DR. MAGAS LÁSZLÓ vezérigazgató erdőmérnöknek. A Magyar Köztársasági Érdemrend kiskeresztjének polgári tagozatával tüntette ki DR. RUMPF JÁNOS tanszékvezető egyetemi tanárt.

A kitüntetetteknek szívből gratulálunk.

Gratulálunk **DR. SOMOGYI ZOLTÁNNAK**, akit az Európai Erdészeti Intézet Igazgatótanácsának (Board of EFI) tagjaként üdvözölhetünk 1999 szeptembere óta.

3. Az erdészeti utak és úthálózatok megítélése közgazdasági szempontból

Az erdészeti utak jelentős értéket képviselnek. Ez az érték az rt.-k könyveiben elkülönítve jelenik meg. A magántulajdonban lévő erdőterületeken meglévő utak értéke a magánerdő-gazdálkodónál nem jelenik meg, az jelenleg az állami vagyont gyarapítja.

Az erdészeti utak a piacon nem értékesíthető állóeszközök. Ez azt jelenti, hogy értékük csak látszólagos, az csak számviteli szempontból érték, közvetlen piaci értéket nem képvisel.

Az erdészeti utak vagyoni értéket képviselnek. Az erdészeti utak és úthálózatok értéke áttételesen jelent piaci értéket azáltal, hogy a feltárt erdőterület értékét növelik.

Az erdészeti utak több vágásfordulón keresztül szolgálják az erdőgazdálkodást. Ilyen szempontból az út területét – a fák által elfoglalt területhez hasonlóan – az erdő talajának kell tekinteni, amelyen pillanatnyilag nem fatermesztés, hanem az erdőgazdálkodás egyéb feltételei valósulnak meg.

Az elsődlegesen alapanyagtermelést folytató erdőgazdálkodásban az utat termelő beruházásnak tekintik és az optimális útsűrűséget közgazdasági optimumként fogalmazzák meg. Ez azt eredményezi, hogy az útépitési költségek gyors megtérülése érdekében és az útépitések gazdaságosságának bizonyítására a fakitermeléseket az utak mellé koncentrálnak, növelve ezzel a termelés hatékonyságát és a költségsökkentést. A természetközeli, többcélú erdőgazdálkodás keretei között ezek a költségsökkentő intézkedések tiltottak, ezért a közgazdasági elemzésekkel nem lehet indokolni az utak létesítését. Egyébként már külföldön is megfogalmazódott, hogy az erdészeti utak létesítését alátámasztó, gyakorlatban is használható és elfogadott elemzés még nem született.

4. Az állami támogatások indokolása

A piacgazdaság feltételei között nem általánosan megszokott a termelő beruházások támogatása. Amennyiben elfogadjuk azt, hogy:

- az erdészeti utak és úthálózatok az erdő infrastrukturális létesítményei,
- feltételei annak, hogy a társadalom által igényelt természetközeli, többcélú erdőgazdálkodást meg lehessen valósítani,

akkor az erdőgazdálkodók részéről jogos igényként fogalmazódik meg az, hogy a társadalom járuljon hozzá az erdészeti úthálózatok kiépítéséhez állami támogatás formájában.

A kérdés az, hogy az állami támogatások rendszerében indokolt-e a szektorsemlegesség, vagy szükséges-e a tulajdonformák között különbséget tenni?

Erre egyértelmű választ adni nem könnyű. A két tulajdonformájú erdőgazdálkodás sajátosságainak és helyzetének elemzése alapján ki lehet alakítani álláspontokat, de a kérdésre a végső választ csak egy előzetes politikai döntés alapján lehet megadni.

Az elemzéseknél azt kell megvizsgálni, hogy:

- kinek az érdekét szolgálja az erdészeti úthálózat kialakítása,
- a kapott támogatás kinek a közgazdasági helyzetét javítja.

*Az állam tulajdonában lévő erdőterületeken
erdőgazdálkodást folytatók támogatása*

Az állami erdőterületen gazdálkodó részvénytársaságok példászerűen megvalósítják a társadalom által megkövetelt erdőgazdálkodást, miközben a piacgazdaság igényeinek megfelelően nyereségesen gazdálkodnak, befizetési kötelezettségeiknek eleget tesznek, tehát az állami bevételeket növelik. Teszik ezt

Kanadai levél

ROLLER JÓZSEF KÁLMÁN a soproni erdőmérnöki egyetem dékánja volt, amikor 1956. október 23-án a kommunista uralom ellen elindult a magyarok forradalma. A forradalom leverése következtében azoknak, akik a forradalommal egyetértettek és abban aktív részt vettek, menekülniük kellett hazájukból. Közel 200 erdőmérnök egyetemi hallgató és a tanári kar egy része elhagyta hazáját. A kimenekültek átmennetileg Ausztriában kaptak helyet, ahonnan Kanadába

vándoroltak ki 1956. december 31-én, a kanadai kormány meghívására.

Roller Kálmán a soproni erdőmérnökök vezetését és oktatását továbbra is vállalta, amíg 1961 júniusában mintegy 140 erdőmérnök-hallgató kapott erdőmérnöki oklevelet a kanadai egyetemen, Vancouverben. A vancouveri egyetem Roller Kálmán elismerésére a legmagasabb kanadai tudományos fokozatot adományozta, amit ünnepélyes keretek mellett, volt diákjai részvételével adott át neki 1999. június 2-án a vancouveri egyetem dísztermében, mintegy ezer egyetemi hallgató részvétele mellett.

Roller Kálmán 1937-ben végzett a soproni erdőmérnöki főiskolán, 1949-ben a Magyar Tudományos Akadémia megbízásából újjászervezte a magyarországi erdészeti kutatást és kinevezték a Budapesti Erdészeti Kutató Intézet igazgatójának (Frankel Leó út). 1954-ben kapta a doktorátusát a Magyar Tudományos Akadémia kandidátusaként, majd 1955-ben kormánykitüntetéssel kapott a soproni egyetem sikeres újjászervezésének elismeréseként, 1969-ben megszerezte a doktori (Master in Forestry) fokozatot a vancouveri egyetemen, kitüntették díszoklevéllel, mint egyik erdőmérnök tagját a hét kiemelt British Columbiái erdőmérnököknek. Ez évben nyerte el a mellékletben közölt legmagasabb egyetemi kitüntetés az erdőmérnöki oktatásban és gyakorlatban elért kiváló eredményeiért, mint Doctor of Science, Honoris Causa.

A kanadai erdészeti oktatásban végzett munkája elismerését a British Columbiái Parlament plenáris ülésén történt javaslat eredményeként 1999. június 7-én iktatták törvénybe. További jó erőt és egészséget kívánunk, Kálmán bácsi!

annak ellenére, hogy tevékenységüket csak magasabb költség-szinten tudják megvalósítani, mert a természetközeli, többcélú erdőgazdálkodás korlátai a közgazdasági hatékonyságot csökkentik.

Az erdő többcélú hasznosítása jelentős terheket ró az állami területeken gazdálkodó erdőgazdálkodókra. Ki kell elégíteni a társadalom erdővel szemben támasztott különféle igényeit és túlni kell azok érvényesülését.

Az erdészeti utak kedvező közgazdasági hatása nem vitatható. A kiépített úthálózaton folyó faanyagmozgatás költségei alacsonyabbak annál, mint amikor az úthálózat hiányzik. (Természetesen ekkor az út beruházási költségeitől eltekintünk.) A faanyagmozgatás költségsökkenéséből származó megtakarításokon az erdőgazdálkodó és a faanyagmozgatásban résztvevő vállalkozó közösen osztozik. A közvetlen előny a faanyag árának csökkenésében jelenhet meg.

Az erdészeti út önmagában nem értékesíthető, az csak a tulajdonos vagyonának értékét növeli. A részvénytársaságok nem tulajdonosai a kezelt erdőterületnek, ezért csak korlátozottan érdekeltek abban, hogy beruházásra fordítható eszközöket útépitésre fordítsák. Szívesebben vásárolnak speciális gépeket és oldják meg ezekkel a faanyagmozgatást akkor is, ha a gépek üzemköltsége magasabb, ha a talajban kialakult károsítás jelentősebb. Ezeket a gépeket a piacon közvetlenül értékesíthetik, ami tökébiztonságot jelent. Ilyen szempontból az ÁPV Rt. és a hozzá tartozó néhány erdőgazdasági rt. példamutatóan jár el, amikor az állam tulajdonában lévő erdők értékét útépitésekkel növelik. Ekkor azonban az rt.-k könyveiben beruházásként megjelenik a befektetett eszköz értéke, ami jelentős nagyságot (akár 40%-ot) is elérhet. Itt alakul ki a tulajdonos és a kezelő között ellentmondás, aminek feloldása a továbblépés szempontjából szükséges. Ennek módja az lenne, hogy:

- az erdészeti utak értéke az rt.-k könyveiből az állami vagyon körébe (KVI könyveibe) kerülne át. Ez az ÁPV Rt. szempontjából vagyonvesztést jelentene, de a KVI-nél vagyonnövekedésként jelenne meg, ami az állam szintjén vagyon változást nem jelentene. Az ÁPV Rt. szintjén a vagyonvesztés nem gazdálkodási hiányosságnak jelenne meg, hanem azt egy politikai döntés eredményének kellene tekinteni. Ezzel a lépéssel tisztázódna az erdészeti utak tulajdonlásának kérdése és lehetőség nyílna a további lépések megtételére;
- a későbbiekben épített erdészeti utak beruházási költségeit az erdőgazdaságok elhatárolt leírás formájában gyorsított leírással könyveikből kivezethetnék, ami eszközértékük csökkenéséhez vezetne.

Ebben a rendszerben az állami támogatások indokoltasága is egyszerűbben értelmezhető, mert az állam mint tulajdonos, a saját tulajdonába ruház be, annak értékét növelve. Mivel a közgazdasági előnyök egy része az állami tulajdonon erdőgazdálkodást folytató rt.-nél (mintegy bérlőnél) is megjelenik, ezért a terhek viselésébe azt is be kell vonni. Az állami támogatások és saját források arányát további elemzésekkel kell meghatá-

rozni, de a támogatásoknak kellene a nagyobb részt képviselni. Az így kialakult rendszerben a tulajdonos meghatározhatja azt is, hogy az utak építési minősége megfeleljen az előírt szintnek, illetve, hogy az út használója és üzemeltetője a fenntartási kötelezettségeknek is eleget tegyen.

A magántulajdonban lévő erdőterületeken erdőgazdálkodást folytatók támogatása

A magántulajdonban lévő erdőterületeken társas erdőgazdálkodás folyik. A szektorsemlegesség kinyilvánított elve alapján és a vonatkozó szakmai törvények szerint ezeknek az erdőgazdálkodóknak is meg kell valósítani a természetközeli erdőgazdálkodást. A hatékonyságot csökkentő korlátok ugyanúgy jelentkeznek, mint az állami erdőterületeken.

A magánerdő-gazdálkodók nem egyénekenként elkülönülve gazdálkodnak apró erdőterületeiken, hanem társas erdőgazdálkodást folytatnak, viszonylag nagy területen, esetenként közvetlenül az állami erdőterülethez kapcsolódva. Mint ilyen, ugyanúgy részt kell vállalni a többcélú erdőgazdálkodásból származó kötelezettségekben, mint az állami erdőgazdálkodóknak. Az erdészeti utak ebben a gazdálkodási formában is csökkentik a termelési költségeket, amely ekkor is megoszlik az erdő tulajdonosa és a vállalkozó között.

Az erdészeti utak a magántulajdonban lévő erdőterületek értékét növelik. Az útépitésre fordított állami támogatás ezért a magántulajdonos vagyonát fogja növelni, amely önmagában véve nem lehet célja az államnak. Az állam csak akkor támogathatja a magántulajdonost, amennyiben az az állami célok megvalósulását segíti, illetve az állam által elvárt szolgáltatásokat kompenzálhatja a különféle támogatási rendszereken keresztül.

Az állam célja, hogy a magánerdő-gazdálkodók is olyan erdőgazdálkodást folytassanak, amely megfelel a törvényi szabályozással is rögzített természetközeli, többcélú erdőgazdálkodásnak. Ez ebben a tulajdonformában is azt jelenti, hogy az erdőgazdálkodást magasabb költségekkel, kisebb profittal lehet megvalósítani és túlni kell azt, hogy az állampolgárok az erdő egyéb szolgáltatásait igénybe vegyék. A kiegészítő profit megtérítésének és a nyújtott szolgáltatások ellentételezése az útépitések támogatásán keresztül is megvalósítható. Ezzel ebben a tulajdonosi formában is kialakulnak a természetközeli, többcélú erdőgazdálkodás alapját képező erdészeti úthálózatok.

Az állam célja lehet az is, hogy a társas erdőgazdálkodás mielőbb kialakuljon. Ez gyorsítható azáltal, hogy a napi gazdálkodást nem befolyásoló, de hosszú távon jelentősebb beruházásokat az állam csak akkor támogat, amikor a társas erdőgazdálkodás törvényes formája kialakult.

Annak ellenére, hogy az állami támogatásból megépülő erdészeti utak a tulajdonos vagyonát gyarapítják, meg kell gondolni azt is, hogy hosszú távon ez megtérülhet azáltal, hogy

- a magántulajdonos létfeltételeit fenn tudja tartani az erdőgazdálkodásból, és nem szorul az állam által nyújtott egyéb segélyekre,
- hatékonyabb gazdálkodást folytatva magasabb jövedelem után adózik,
- tulajdonának elidegenítésekor magasabb illetéket fizet be a költségvetésbe.

Az igaz, hogy az állami támogatás megtérülése ilyen formában lassú, de az államnak sem lehet célja az, hogy állampolgárai csak szolgáltatassanak az állam és a társadalom számára.

5. Összefoglalás

Az erdészeti útépitések magasabb részarányú támogatása indokolt, mert az erdészeti úthálózatok az erdő infrastruktúrájaként a természetközeli, többcélú erdőgazdálkodás megvalósítását szolgálják. A támogatást szektorsemlegesen kell megadni, mert mindegyik tulajdonformában más-más tartalommal és formában megjelennek a kielégítésre váró társadalmi igények és érdekek.

Fásítási politika az afrikai Sahel-övezetben

A Sahel övezet a szaharai sivatagi zónához csatlakozik dél felől. Nagyon száraz, ezért mindenfajta területhasznosítás fűtettel indul. Olyan módszert dolgoztak ki, ami figyelemmel van az ökológiai adottságokra.

Az alacsony buckahátakra kevés fát ültetnek, ezeket többször visszanyesik, és hosszú ideig lábon tartják. Szerepük védelem nyújtása haszon- származók és méhészetek számára. A buckaoldalakra fatermesztő ültetvényeket telepítenek, ezeknek rúd- és oszlopát kell szolgáltatniuk. A lábatban pedig baobab fákat helyeznek, ezeknek levelét takarmány célra jól lehet értékesíteni.

A facsemetéket műanyag helyett agyag-komposzt keverékből gyártott edényekben nevelik és a kiültetést edényestől együtt végzik. Ez a rendszer eddig biztató eredményeket hozott.

(Forests, Trees and People, Newsletter No. 39. Ref.: Dr. Szodfridt István)

50 ÉVES AZ MTA AGRÁRTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

Szakmai bemutató a Mecseki Erdészeti Rt. területén

Tekintélye van a magyar erdészeti tudománynak a hazai tudományos világban! Nincs súlya a magyar erdészetnek a politikában és a nemzetgazdaságban!

A felvetett érdekes párhuzam a jubileumi szakmai bemutató során fogalmazódott meg e sorok írójában.

Örülünk vagy bánkódjunk ezen? Nem! Tisztelt Kollégák, inkább gondolkodjunk el azon, hogy mitől pezsdült fel az érdeklődés az egyik oldalról és miért nem tud sajátos béklyóiból kitörni a gyakorlati erdőgazdálkodás elismertetése?

Sokféle vélemény fogalmazható meg válaszként, amelyek közül az alábbi lehet az egyik.

Vállalni mindenekelőtt az Európa élvonalába tartozó erdészeti tudományt és gyakorlatot az ország közvéleménye előtt, bemutatva erőit és azon fájó pontjait, amelyek politikai, gazdasági döntéseket igényelnek. Rengeteg energia, állandó jelenlét és párbeszéd, naprakész hiteles információ az agrárium egésze és a nemzet felé.

Ez a tekintély ára! Gondolom ennek mérsékelt megjelenítése a súlytalanság. Az erdész munkát hivatásszerűen vállaló gyakorlat ennél joggal vár többet!

De térjünk vissza az erdőbe, ahogy tette ezt három alkalommal az MTA Agrártudományok Osztálya az alábbi helyszíneken és témákban.

1996. Farkaserdő A magyar erdő- és fagazdaság helyzete, fejlesztésének lehetőségei.

1997. Szolnok Az új erdők telepítése és a mezőgazdasági túltermelés kapcsolata (gyorsan növekvő fajok, Fe, A, Ny).

1998. Soponya Az erdő és vadgazdálkodás összhangja – vadegészségügy.

Ezt a sorozatot zárta le a mecseki jubileumi bemutató *Természeti erdőgazdálkodás, a környezetbarát fa hasznosítása* címmel, augusztus 30-31-én.

Az MTA Agrártudományok Osztálya történetében példátlan mérvű – ezért is rendkívül megtisztelő – érdeklődés (50 fő) az egyik indoka a bevezető mondatnak.

1999. augusztus 30-án Pécsen a Pátria szállóban tartott kelles hangulatú, de minden részletében programmal kitöltött osztálybeszélgetést megtisztelte jelenlétével *Kroó Norbert* akadémikus, az MTA főtitkára is.

Mint házigazdák már ekkor joggal állíthattuk, hogy nemcsak az Rt., de Baranya megye történetében sem volt példa ilyen nagyteknétyű tudományos grémium (18 akadémikus, tudományok doktorai, egyetemi rektor, miniszteri tanácsadó) látogatására.

„Az Építészeti Kultúráért” elismerő oklevéllel díjazott pécsváradi erdészeti központ megismertetésével kezdődött az augusztus 31-i program.

Majd történelmi környezetben – a pécsváradi vár lovagtermében került sor a szakmai program megnyitására. Ennek keretében *dr. Varga Szabolcs*, a Mecseki Erdészeti Rt. Igazgatóságának elnöke, majd *dr. Dohy János* akadémikus, az Agrártudományok Osztálya elnöke köszöntötte a résztvevőket. Ezt követően két előadás hangzott el.

Akadémikusok az erdészet tárgyalótermében

A Pécsváradi Erdészet központja

Káldy József vezérigazgató hangvételében visszafogott, de mondandójában annál változatosabb és színesebb előadása a részvénytársaságról több volt mint tájékoztató. Egy olyan nemzeti vagyont kezelő erdőgazdálkodó képét rajzolta fel, amelynek dolgozói tudnak örülni a legkisebb eredménynek, és büszkének nehezen kivívott sikereikre és arra, hogy az ágazat tekintélyét is növelő példaeértékű szakmai kezdeményezésekben (erdei iskola, természetközeli erdőgazdálkodás) az országhatáron túlnyúló elismertséget szereztek.

Dr. Solymos Rezső az erdészet új akadémikusa *Erdeink fakészlete, fakitermelésünk és a fahasznosítás helyzete a kutatási eredmények tükrében* című előadása rendkívül elgondolkodtató számunkra segítségével szemléletesen mutatta be azt a hátrányos – mondjuk ki, gyarmati – helyzetet, ahol fahasznosításunk már évtizedek óta tart.

Az ágazat lépéskényszerbe került. Egyrészt a várható erdőtelepítések faanyagának hasznosítása miatt is a meglévő mellett, másrészt az EU azon elvárása miatt, hogy a biomassza energetikai felhasználásának százalékát 12%-ban határozta meg, amely legalább háromszorosa a jelenleginek!

Az előadásokat követően autóbuszra szállt az osztály, hogy hazánk egyik legszebb és legnagyobb szigethegységének, a Mecseknek változatos természetföldrajzi adottságaival és a programnak megfelelően a természetes felújításra alapozott természetközeli erdőgazdálkodással ismerkedjék meg.

A felújult katedrális

Az utazás szakmai vezetője *dr. Papp Tivadar* kalauzolásával követhette végig a tisztelt grémium a fa útját, annak születésétől haláláig, azaz véghasználatáig, majd darus gépjárművel történő szállítását és fűrészüzemi hasznosítását.

Az időjárás minden rendezvény hangulatának meghatározója, mely keretbe foglalja a látóvalókat. Ilyen szempontból esetenként kitűnő díszletként is szolgált.

A permetező köd méltóságos félhomályt varázsolts első bemutatóhelyünk 60-70 cm átmérőjű bükkök alkotta oszlopcsarnokába, amelyet a résztvevők méltán neveztek el katedrálisnak.

Az erdők anyja, a bükk, tökéletesen óvta kefesűrű, immár 1-2 méter magas fiataljait. Az új élet a fiatalos formájában már jelezte a folyamatosságot, de jelezte a 100-120 éves ciklus várható állomásait. Az erdei kirándulás során mód volt az erdő fiatal-, közép- és érett korának bemutatására, hogy mindezek után természetessé váljék a tisztelt vendégek előtt a gazdasági erdőkben folytatott fa-termesztés végcélja: a megújítható energia, a faanyag nyerése.

Törvényszerűen tájékozódott az osztály tagjai az erdő- és vadgazdálkodás kapcsolatáról a védett természeti területeken folyó – esetenként indokolatlan korlátozásokkal sújtott – erdő és természetvédelem kapcsolatáról.

Az 1995. évi OEE Vándorgyűlésről ismert Pusztabánya volt a terepi program két legemlékezetesebb pontjának színhelye.

A Hosszúhetény 13 L, hasonlóan felújítógéppel kezelt kocsánytalan tölgy elegyes bükkösében került sor a természetközeli erdőgazdálkodás egyik legfontosabb követelményének a bemutatására: az anyáállomány talaját, újulatát és a lábbon maradó törzsek védelmét jelentő kíméletes technológiák alkalmazására.

Ezek az alábbiak voltak:

1. A Mecseki Erdészeti Rt.-nél is üzemi méretekben alkalmazott LKT-81 törzskormányzású traktorral végzett egységgrakománnyos közelítés.

2. A saját fejlesztésű Zetor-Cristal traktor alapgépű kihordó szelvény rövidfás munkarendszerben.

3. A VKD-400 típusú kötélpályával választékban, teljesen függesztett állapotban történő közelítés.

A Kárási erdészeti által kitűnően megszervezett, látványosan pergő programhoz az időjárás már kezdte kegyeibe fogadni a résztvevőket. A köd már alig szitált, a bükkjülaton már meg-megcsillant a harmat. Az átázott, mély talajú szakadékból a kötélpálya által kiemelt rönkök látványa egy gyönyörű, de amellet végtelenül nehéz, küzdelmes, egyáltalán nem az érdemeinek megfelelően elismert ágazat hétköznapijait villantotta fel.

Ekkor fogalmazódtak meg azok a kérdések és kijelentések, amelyek minősítették az erdészeti tudományt, nem értve a szemérmes hallgatást a másik oldalról. Az erdei piknik kezdetét és hangulatát igen kellemessé tették az erdei tisztáson megjelenő elegáns pincérek tálcsas invitálási és a Szászvári Általános Iskola nemzetközi hírfiatal fúvószenekarának kulturált műsora.

A pikniket követően a nap sugarai már átszűrődtek a felhőkön, amikor sor került az MTA Agrártudományok Osztálya 50 éves jubileumát megörökítő emlékfásításra. Ennek során 5x10 db ős-

honos fafaj: kocsánytalan tölgy, bükk, cser, gyertyán, hárs fáska került elültetésre a résztvevők által. Az emlékfásítás helyét is jelentő tölgyoszlop mellett *dr. Dohy János* akadémikus mondott üdvözlő beszédet, majd *dr. Kovács Ferenc* akadémikus, az Osztály korábbi elnöke méltatta az emlékfásítás névadóját, *dr. Marek Józsefet*, a világhírű állatorvost, az Agrártudományok Osztálya első elnökét.

Emlékfásítás

Ezt követően *dr. Solymos Rezső* akadémikus *dr. Fekete Zoltán*ról mint az erdészeti ágazat első akadémikusáról emlékezett meg.

Az utolsó fáska földbe ültetése után a felhangzó erdészhimnusz köszöntötte a remélhetően maradandó alkotást, egyben tisztelet adva annak a környezetnek, ahol ez megvalósulhatott.

Az emelkedett hangulatú fásítás után tovább követték a kitermelt fa útját a résztvevők a HOMPARKETT Rt. hosszúhetényi fűrészüzemébe. A még Mecseki Erdőgazdaság által épített üzem 1993. július 31-én alakult részvénytársasággá.

Fő terméke a hagyományos csaphornyos parketta évi 120 000 m² termeléssel. Új választéka a nyugati piacon egyre kelendőbb Homett kétrétegű parketta, amelyből 100 000 m²-t gyártanak. A fűrészüzem privatizálása, majd átalakulása óta is kiváló üzleti partnere részvénytársaságunknak. Következésképpen az általunk termelt környezetbarát fa hasznosításával valóban sikerült a teljes termelési ciklus bemutatása.

Az értékelés és záró vendégfogadás színhelye a kövestetői vendégház méltó kerete volt a résztvevők által is rendkívül színvonalasnak ítélt jubileumi szakmai programnak.

A házigazdának végezetül az a kellemes tiszte maradt, hogy megköszönje az MTA Agrártudományok Osztálya tagjainak és a vendégeknek lankadatlan érdeklődését és az egész napos megtisztelő figyelmét, amely valóban az erdésznek, az erdőnek és az ágazatnak szólt.

Kép és szöveg: *dr. Papp Tivadar*
erdőállománygazd. igazgató

A házigazdák

Az erdei piknik

